

توصیف و انواع آن بر پایه نظریه توصیف‌شناسی با تکیه بر *نقشه‌المصدر* شهاب‌الدین محمد خرندزی زیدری نسوی

احمد احمدی شیخ‌لر^{*۱}

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۴/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۶/۲۷

چکیده

توصیف‌شناسی، دانشی است که به بررسی چستی توصیف می‌پردازد، ادبیات را از منظر توصیف می‌بیند؛ می‌کوشد که گونه‌های مختلف توصیف را برپایه متون ادبی کشف کند و با ایجاد چهارچوبی جامع و ساختارمند، دستگاہی را ارائه نماید که بتوان انواع متن را از دیدگاه توصیف‌شناسی نقد کرد. پژوهش پیش رو قصد دارد که براساس نظریه توصیف‌شناسی و با تکیه بر نمونه‌هایی از *نقشه‌المصدر* شهاب‌الدین محمد خرندزی زیدری نسوی، ضمن تعریف دوباره به گونه‌شناسی آن بپردازد. گونه‌شناسی به عنوان یک مدل یا الگوی بوطیقایی به عرضه یک چهارچوب مفهومی و نظری می‌پردازد؛ در عین حال به عنوان یک ابزار انتقادی، کاربردی کاوشگرانه دارد و امکان تحلیل ادبی را از یک متن فراهم می‌آورد. در این راستا، *نقشه‌المصدر* از ظرفیت کافی به عنوان بستری برای تکمیل این نظریه برخوردار است؛ زیرا دارای تنوع چشم‌گیر و مطلوبی است و نگاه ویژه‌ای به توصیف و کاربرد آن در متن داشته‌است. نگارنده بر آن است که بسیاری از زیبایی‌ها و ویژگی‌های متن ادبی از خلال بررسی شگردها و شیوه‌ها و ریزه‌کاری‌های کاربرد توصیف امکان‌پذیر است. این پژوهش، تحلیلی توصیف‌شناسانه از متن نیست بلکه مقدمه‌ای بر این کار است و دستگاہی را معرفی می‌نماید که بتوان پژوهش‌های توصیف‌شناسانه را با استفاده از آن صورت داد.

واژگان کلیدی: توصیف‌شناسی، انواع توصیف، گونه‌شناسی توصیف، ادبیات فارسی، *نقشه‌المصدر*.

* ahmadahmadisheikhlar@gmail.com

۱. دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه مازندران.